Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio Decalogi Duabus distincta partibus

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes, mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Per actionem injustam, paragr. 2.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

Visual Library

continuat ipſam ablationem rei alienæ; ſiquidem non reſtituendo continuat, & veluti de novo aufert. Præceptum autem de non auferendo, id eſt, de furto non faciendo negativum eſſe, & ad ſemper obligare, nemo eſt, qui ambigat.

CAPVT SECVNDVM.

De prima radice ſeu cauſſa Reſtitutionis quæ eſt injuſta acceptio ſeu detentio.

§. I.

Præmittitur Regula generalis.

1. QVam vis ad duas reducant varias reſtitutionis radices rectè Theologi, nos tamen ad plures reduximus, claritatis gratia, ſuperius *aa*. Incipimus ergo à prima, quæ eſt injuſta acceptio.

aa *ſup. init. hujus lib. 8. nu. 1.*

2. Regula generalis *a*. Qui per actionem externè injuſtam, ac per culpam Theologicam gravem, proximi rem accepit, ſtatim illam totam, ſeu totum ejus valorem reſtituere domino obligatur, etiam ſi ea res non extet, ſed quomodocumque perierit. Hoc ultimum (etiam ſi non extet) maximè eſt advertendum in hac radice: nam in alia, quæ eſt ex re accepta, ſi res non extet, ſed bona fide conſumpta inveniatur, non eſt aliquid reſtituendum, niſi illud, in quo factus ſit quis locupletior, vt mox ſuo loco explicabitur. Ratio autem, cur ex præſenti radice reſtitutio ſit ſemper exhibenda, eſt, quia injuſtitia, qua quis alienum accepit, & ex qua oritur obligatio faciendi æqualitatem, ſemper remanet, donec re ipſa fiat reſtitutio, ergo, donec ipſa fiat, ſemper remanet facienda.

a *colligitur ex Doctrina ac DD. mox.*

3. Porro in hac regula tot ſunt, ut ita dicam, myſteria, quot verba; primò dicitur, per acceptionem injuſtam: ſecundò, externè injuſtam: tertiò, per culpam Theologicam: quartò, gravem: quintò, debere reſtitui ſtatim: ſextò, totam rem ſeu valorem: ſeptimò, etiam ſi perierit. Sigillatim hæc ſi percurremus, nihil erit præterea, quod pro explicatione hujus radicis deſiderandum ſit.

§. II.

Per actionem injuſtam.

1. CErtum eſt apud omnes *a*, onus reſtitutionis oriri ſolum ex culpa contra Iuſtitiam. Ratio eſt, quia ſola illa inducit inæqualitatem in rebus temporalibus, ergo ſola illa ad æqualitatem ponendam obligare debet. Quare, quando quis vovit, v. g. calicem dare Eccleſiæ, illum dando, ſatisfacere quidem voto dicetur, ſed non propriè reſtituere, quia tunc non operatur homo ad ponendam æqualitatem, quam ipſe per iniquam acceptionem abſtulit. An non ſolum Iuſtitia commutatiua, verum

etiam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

etiam diſtributiua jubeat reſtitutionem, ſuo *aa* loco explicabitur.

a *Reg. l. c. n. 65. Val. 2. d. 5 q. 6. p 3. Azor 3. p. lib. 4. cap. 9 per totum. De Lugo t. 1. de juſt. d. 1. ſec. 3. num. 51. Bon. d. 1. de reſt. q. 2 p. 3. §. vn. nu. 2. alij paſſim.* aa *inf. c. 4. §. 3. n. 8.*

2. Ex hoc principio oritur primò, ut qui eleemoſynam non offert extremè, vel graviter indigenti; ſecundò, qui prædictum calicem, vel aliud quid vovit, & tamen non dat; tertiò, qui ſegetem, v. g. ab alio incenſam non extinguit, cum poſsit; in caſu tamen, quo non debeat, quia ejus cuſtos non eſt, nec ſuæ curæ ſeges commendata; quartò, qui Iudex per allegata & approbata reum juſtè condemnat, ſed verbis, alijſque modis contra charitatem exhibitis; ad nullam reſtitutionem obligentur; quia non peccant contra Iuſtitiam, ſed ſolum contra alias virtutes. Idem dic, *b* ſi reus, etiam legitimè interrogatus, negat veritatem, unde damnum ſequatur, vel Fiſco, cui cederent bona rei, vel alteri, &c. neque enim ex Iuſtitia commutatiua reus obligatur dicere veritatem, vel curare utilitatem illorum, &c. Alia multa ſimilia dicentur inferius. Ex his deciditur illa celebris quæſtio, an acceptio pecuniæ, vel ſimils rei ex turpi cauſa, ſemper pariat in accipiente obligationem reſtitutionis; verum hanc quæſtionem lib. 7. c. 5. ex hoc eodem principio ſatis ſuperque reſolvimus.

b *Sanc. l. 2. in decal. cap. 22. num. 22. Bon. d. 1. de reſt. q. 1. t. 1. num. 4. citans Vaſq. Azor, Clauem Reg. contra Sot. & Mol.*

§. III.

Per actionem externè injuſtam.

1. ONus reſtitutionis oritur ſolum *a* ex actione externè injuſta. Ratio eſt, quia, ut obligetur quis ad reſtitutionem, debet feciſſe inæqualitatem in altero, at hæc non fit per meram internam actionem, ſed per actionem externam materialem & realem. Actus enim merè ſiſtens in mente, nihil operatur exterius.

a *Sanch. in conſ. lib. 1, cap. 4. dub. 5. num. 9. Leſſ. lib. 2. cap. 9. dub. 16. vide etiam De Lugo t. 1. de juſt. d. 10. ſec. 7. num. 158. id ſupponentem, & diſp. 8. ſec. 6. num. 79. Val. Nav. Silv. cit. à Bart. S. Fauſt. in ſpeculo Confeſſ. diſp. 4. q. 10.*

2. Hinc, quando quis animo & deſiderio interno, vt alius depauperetur, ſumit ſine ulla culpa externa veras informationes contra illum de eius homicidio; quando quis internè gaudet, ſui inimici ſegetes incenſas ab alio fuiſſe: quando Iudex profert ſententiam juſtam contra reum, ſuum inimicum, gaudens, ſic eum in egeſtatem deijci, non obligantur ad reſtitutionem, quia ex ſola interna culpa illud onus nequaquam naſci poteſt: Immo ſi idem Iudex proferret injuſtam ſententiam contra aliquem, quam ſententiam poſtea deprehendat, eſſe juſtam, ad nihil reſtituendum tenetur, quia illa injuſta ſententia non fuit materialiter & realiter injuſta, ſed ſolum formaliter, & ex conſcientia interna: pari modo, ſi ego furor à te veſtem, quam puto tuam, ſed deinde adverto, eſſe meam, quamvis auferendo pec-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN